

УДК 008:316.77:001.8

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-32>

Таміла ПРИГОДА-ДОНЕЦЬ

кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-3251-516X

Бібліографічний опис статті: Пригода-Донець, Т. (2025). Культурологічна експертиза і культурна аналітика як соціокультурна практика в умовах нестабільності. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 245–250, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-32>

**КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА І КУЛЬТУРНА АНАЛІТИКА
ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРАКТИКА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

Мета статті – осмислити культурологічну експертизу як мультидисциплінарну та інтегративну аналітичну практику, що трансформується в умовах, нестабільності, ризикогенності та стохастичності сучасної культури.

Методологія. Дослідження базується на міждисциплінарному підході, який поєднує філософсько-культурологічні підходи, герменевтичні ідеї, соціологію знання, концепції суспільства ризику (У. Бек, Н. Луман, Е. Гідденс), синергетичні тези, концепти симуляції (Ж. Бодрійяр), рідкої модерності (З. Бауман), а також сучасну культурну аналітику. Аналізуються парадигмальні зміни в осмисленні експертного знання у гуманітарній сфері.

Наукова новизна полягає в тому, що сучасна культурологічна експертиза розглядається як евристична інтерпретативна діяльність, яка функціонує в режимі ризику, фрагментарності та невизначеності. Показано, що в нових епістемологічних обставинах експертиза більше не функціонує як стабільний інструмент оцінки, а трансформується у чутливу до контексту, нелінійну інтерпретативну діяльність. Особлива увага приділена таким феноменам, як «рідка модерність», стохастичність культури, ризик і симулякри, що змінюють природу експертного судження. Аргументується, що культурологічна експертиза повинна враховувати багаторівневу складність і фрагментарність культури, використовуючи інтердисциплінарні методи, афективні та невербальні інструменти пізнання. Досліджено, що експерт постає не арбітром істини, а інтерпретатором у полі множинності смислів, і культурна аналітика має орієнтуватися на картографію складності, а не на фіксацію сталих норм. Також наголошено на важливості екзистенційної відповідальності, інтуїції та креативності експерта. Окреслено нову модель культурного аналітика як трансдисциплінарного інтегратора та фасилітатора сенсотворення у турбулентному соціокультурному середовищі.

Висновки. У ситуації соціокультурної нестабільності і тотальної транчформації культурологічна експертиза набуває нових форм: вона є мобільною, інтертекстуальною і трансдисциплінарною практикою, що здатна осмислювати складні культурні процеси у різноманітності їхньої природи і проявів. Методологічна відкритість, екзистенційна відповідальність і критичне мислення експерта стають ключовими умовами ефективної аналітичної діяльності. Така експертиза не лише орієнтує в хаосі культури, а й ініціює нові смислотворчі процеси.

Ключові слова: культурологічна експертиза, ризик, стохастичність, культурна аналітика, методологія гуманітарного пізнання, експерт-культуролог, культурна аналітика в Україні.

Tamila PRYHODA-DONETS

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor at the Department of Cultural Studies, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0002-3251-516X

To cite this article: Pryhoda-Donets, T. (2025). Kulturolohichna ekspertyza i kulturna analityka yak sotsiokulturna praktyka v umovakh nestbilnosti [Cultural expertise and cultural analytics as socio-cultural practice in conditions of instability]. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 245–250, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-32>

**CULTURAL EXPERTISE AND CULTURAL ANALYTICS
AS SOCIO-CULTURAL PRACTICE IN CONDITIONS OF INSTABILITY**

Purpose of the article. This article aims to conceptualize cultural expertise as a multidisciplinary and integrative analytical practice that is transforming under the conditions of instability, risk, and stochasticity inherent in contemporary culture.

Methodology. The research is based on an interdisciplinary approach that combines philosophical and cultural studies methodologies, hermeneutic concepts, the sociology of knowledge, theories of the risk society (U. Beck, N. Luhmann, A. Giddens), synergetic frameworks, concepts of simulation (J. Baudrillard), liquid modernity (Z. Bauman), and contemporary cultural analytics. The paper explores paradigm shifts in the understanding of expert knowledge within the humanities.

Scientific novelty. The novelty lies in the interpretation of contemporary cultural expertise as a heuristic and interpretive practice that operates in conditions of risk, fragmentation, and uncertainty. It is demonstrated that in the current epistemological context, expertise no longer functions as a stable assessment tool but transforms into a context-sensitive, nonlinear, and interpretive activity. Special attention is paid to phenomena such as "liquid modernity," cultural stochasticity, risk, and simulacra, which redefine the nature of expert judgment. The argument is made that cultural expertise must account for the multilayered complexity and fragmentation of culture, employing interdisciplinary methods as well as affective and non-verbal modes of cognition. The expert is viewed not as an arbiter of truth but as an interpreter within a field of multiple meanings, while cultural analytics should focus on mapping complexity rather than reinforcing fixed norms. Emphasis is also placed on the importance of existential responsibility, intuition, and creativity in expert practice. A new model of the cultural analyst is outlined—as a transdisciplinary integrator and facilitator of meaning-making within a turbulent socio-cultural environment.

Conclusions. In the context of socio-cultural instability and sweeping transformation, cultural expertise is acquiring new forms: it is mobile, intertextual, and transdisciplinary, capable of interpreting complex cultural processes in their diverse manifestations. Methodological openness, existential responsibility, and critical thinking become essential conditions for effective analytical work. This form of expertise not only orients one within the chaos of culture but also initiates new processes of meaning-making.

Key words: cultural expertise, risk, stochasticity, cultural analytics, methodology of the humanities, cultural expert, cultural analytics in Ukraine.

Актуальність проблеми. Культурологічна експертиза і культурна аналітика як соціальний інститут постають на перетині гуманітарного знання, аналітичної практики та культурної політики. Їх актуальність зумовлена не лише потребою у фаховій оцінці культурних явищ, формуванні засад і реалізації культурної політики, соціокультурного проєктування, а й викликами, пов'язаними з осмисленням неупорядкованої, неканонізованої та недостатньо інтегрованої у світовий контекст української культури і культурної спадщини, зокрема.

Класична експертна діяльність у гуманітарній сфері спиралася на передумову наявності стабільної реальності, фіксованих культурних смислів, нормативних цінностей та ієрархій. Проте в умовах постсучасної культури – з його руйнацією «великих наративів» (Ліотар, 1979), кризою суб'єкта (Фуко, 1966), розмитістю між дійсністю і симуляком (Бодрійяр, 1981) – культурна реальність втрачає однозначність і передбачуваність. У таких обставинах місія культур-рефлексії, експертно-аналітична сфера потребують переосмислення: вони не можуть бути лише лінійною процедурою і повинні трансформуватися в евристичну інтерпретативну практику.

Мета статті – осмислити культурологічну експертизу як мультидисциплінарну та інтегративну аналітичну практику, що трансформується в умовах, нестабільності, ризикогенності та стохастичності сучасної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній гуманітаристиці простежується тенденція демонтажу жорстких ієрархій наукових підходів і девальвації «стерильних» методологічних концепцій. Експертне знання неможливе без залучення різних інструментів пізнання, без визнання і верифікації неприйнятних у «чистому» академічному середовищі ідей, гіпотез, практик. Йдеться про інтуїтивістські, соматично-пластичні, несвідомі, довербальні чинники культурної реальності. Сучасна культура постає як простір нестабільності і мінливості, демонструючи фрагментарність, непередбачуваність, перформативність і симулятивність. У цьому контексті ідеї Ж.-Ф. Ліотара (Lyotard, 1979), який проголосив смерть великих метанаративів, стали однією з відривних точок. За Ліотаром, сучасна культура існує як плюралізм локальних мов, в яких істина не є універсальною, а смисли – ситуативні. М. Фуко (Foucault, 1966) деконструє поняття «людини» як стабільного суб'єкта пізнання, демонструючи, що знання, ідентичність, мораль – це ефекти дискурсивної влади. Відтак, і сама експертиза не може бути нейтральною: вона завжди вписана в систему знакових, інституційних і політичних відносин.

Для осмислення сучасної методологічної ситуації важливими є дослідження У. Бек (Beck, 1986, 1992) про суспільство ризику. Він констатує зростання невизначеності і непрогнозованості, що провокує епістемологічну кризу:

експерти та наукові інституції втрачають здатність передбачати та ефективно управляти ризиками. Ризик – це «глобальна гіпотеза про небезпеку майбутнього», яку неможливо цілком верифікувати чи спростувати (Beck, 1992).

Е. Гідденс (Giddens, 1991) розглядає ризики як інституційно організовану невизначеність, яка постає не з природи, а з самої логіки модерну. Сучасне суспільство – це не лише індустріальне, а й рефлексивне, тобто воно постійно переосмислює свої основи. Людина постмодерного суспільства постійно змушена приймати рішення в умовах невизначеності. Н. Луман (Luhmann, 1993) підходить до ризику з позиції системної теорії: ризик – це результат операцій комунікації у диференційованих соціальних системах.

Відомий урбаніст і соціолог Р. Флорида (Florida, 2002, 2015) у своїх працях просуває тезу про креативний клас як нове комюніті творчої еліти, що здатне формувати творчий потенціал і перспективи сучасного міста як інноваційного середовища. Відкритість, толерантність, нестандартні проєкти у контексті нового прогресивного світогляду визначають, на його думку, експертний потенціал не лише урбаністичних стратегій, а й культурної політики у глобальному масштабі.

З. Бутман (Bauman, 2000) описує стан сучасного суспільства як рідкий – «рідка модерність», що на відміну від «твердої модерності» зі стабільністю, структурованістю, соціальними інститутами передбачає несталість, тимчасовість, плінність. Це стосується нестабільних ідентичностей, домінування культури споживання, ерозії локальної відповідальності, деградації етики як занепаду модерністської універсальності, емоційної автономності. Така соціокультурна реальність потребує інших методологічних підходів і стратегій. Дискусії про сучасну форму аналітичної діяльності, що має мультидисциплінарний та інтегративний характер, особливо на часі у ситуації глибоких і глобальних трансформацій цивілізаційної реальності. Український культурний простір, котрий сьогодні особливо орієнтована і на збереження спадщини, і на активний поступ у глобальному вимірі, потребує новітніх практик соціокультурної аналітики і культурологічної експертизи з урахуванням множинних, часто парадоксальних чинників.

Виклад основного матеріалу. Важливим моментом постсучасної культурної аналітики є її методологічна розмитість і між(транс)дисциплінарність. Це дозволяє створювати методологічний інтертекст, де переплітаються філософія культури, культурна антропологія, герменевтика, соціологія мистецтва, а також аналітика складних систем. Це уможливорює виникнення нових когнітивних профілів як експертного знання, рефлексивного простору, так і культуролога-експерта. На відміну від історичної чи мистецтвознавчої експертизи, культурологічна зорієнтована на кон(інтер)текстуальну, інтерпретативну оцінку культурного об'єкта. Значущість такого об'єкта може полягати не в його художній чи документальній цінності, а в його символічному, афективному, соціальному резонансі.

Ключовим принципом адекватного сприйняття реальності, у тому числі в культурній аналітиці, є визнання її складності і стохастичності (від грец. *stochastikos* – здогадний, випадковий). Складність як філософська категорія потужно розроблена І. Пригожиным і І. Стенгерс (1984), які доводять, що світ є нелінійним і стохастичним, а не механістичним і передбачуваним. Йдеться про випадковість і недостатню впевненість у системності і визначеності важливих параметрів. У культурології такі системи відображають нелінійну, варіативну, непрогнозовану природу культурних процесів. Культура позиціонується як складна, динамічна система, залежна від множинних впливів. Її стохастична природа передбачає багатозначні культур-рефлексивні інтерпретації, незавершеність культурних текстів, варіативність символів і знаків. Власне, культурний поступ, новаторство значною мірою спричинені випадковими і стохастичними чинниками, (соціальні зміни, індивідуальні вчинки, технології, інноваційні відкриття). Сучасна культурна політика з дедалі складнішими викликами і проблемами не може не враховувати цей фактор невизначеності. Менеджмент культури стикається з викликами стохастичності при організації подій, коли соціальний ефект не піддається точному розрахунку. Культурна креативність часто заснована на інтуїції, імпровізації, миттєвому рішенні, що неможливо передбачити традиційною логікою. Випадковість набуває статусу естетичного, екзистенційного принципу побудови

культурної (суспільної) моделі, деконструючи лінійні підходи в теорії і творчості. Сучасні артпрактики, преформативне мистецтво демонструють розмиті сюжети, відкриті фінали, загравання з хаосом, наприклад у літературі У. Еко чи перформансах М. Абрамович. В актуальній гуманітаристиці домінує інтерпретативна логіка, що приймає множинність і непередбачуваність значень, культурологія відкрита до ідей теорії ймовірностей, синергетики, нелінійної динаміки.

Ризикогенний ракурс погляду на світ, що з'являється і посилюється у західній гуманітаристиці, формується з ідеї постсучасного суспільства як динамічної самоорганізованої системи, яка існує і розвивається у контексті ситуацій невизначеності і, по суті, ризику. Ризик ніби протистоїть надійності і стабільності, асоціюючись із небезпекою. За Луманом же, традиційне (індустріальне) суспільство, що не мало автономного соціуму, не передбачало «внутрішньосистемної» невизначеності. Свобода, вільний ринок, демократичні цінності, соціальна мобільність демонтують суспільні структури і єдиний центр, формують певні комунікаційні потоки, які і складають підстави для ризиків, що є наслідком різних рішень. Ризики з'являються, коли розширюються сфери знань, розгалужуються напрямки для маніпулятивних впливів і соціокультурних ймовірностей (Luhmann, 1991). Ризик виникає тоді, коли наслідки рішень залежать від майбутнього, яке неможливо повністю спрогнозувати. У сучасному світі ризик – це перманентна функція управління, зокрема у політиці, науці, економіці.

Отже, «оскільки ризики зумовлені ймовірнісним характером багатьох природних, соціальних і технологічних процесів, на розгортання яких впливає цілий ряд непрогнозованих випадкових об'єктивних і суб'єктивних чинників, то це зумовлює неможливість керування суспільством як жорстко детермінованою системою, що і підтверджується усім соціально-політичним розвитком людства» (Белоусов, 2016, с. 35). Так як класична аналітична методологія передбачає побудову ієрархічної, стійкої, повторюваної і прогнозованої системи певного явища чи процесу, то такий підхід нівелює ці позиції, особливо, коли йдеться про глобальні моделі і суспільні стратегії. Тобто світ може

досліджуватися лише у поліметодологічній і трансдисциплінарній парадигмі.

Сьогодні можна говорити про різні, часто конкуруючі наративи у більшості сфер гуманітарного пізнання і практики: альтернативне мистецтвознавство, інтерактивна література, ігрові форми когнітивних студій, ламінальні (межеві) феномени прикордонних культур, традиційних та експериментальних явищ, міграційних і автохтонних середовищ, мережевий контент. Такі тенденції демонструють кардинально інші перспективи культурного розвитку, причому йдеться як про зовнішню хаотичність подій, на перший погляд, так і про внутрішню закономірність ймовірностей, несприйнятливую для класичної лінійної логіки, де не існує гарантій.

З. Бауман (2000) у «Рідкій модерності» наголошує: сьогодні суспільство не встигає виробляти сталі сенси – усе, від ідентичності до моралі, перебуває в русі. Культуролог змушений мати справу не з готовими формами, а з фрагментами, ефемерними структурами, маркерами ще не сформованих явищ.

Ще однією суттєвою тенденцією становлення нового типу аналітичних практик у культурології є прийняття нелінійності і симулятивності культурної реальності. У культурі це означає, що смисли не витікають однозначно з форми, а формуються в полі взаємодії, хаосу, непевності. Бодрійяр (1981) вводить ключовий концепт симулякру – знака, що не має референту, але функціонує як реальність. У таких умовах експерт має справу з тінню реального, а не з реальним як таким. Така дійсність змушує плекати віртуозну аналітичну техніку, часто інтуїтивно розрізняти «фейк» і маніпуляції, артикулювати їхню природу, ефект, статус чи, навпаки, «грати за правилами», орієнтуючись у природі цих імітаційно-демонстративних видимостях.

Класичне експертне знання функціонує в логіці лінійного пізнання: «суб'єкт знає», «суб'єкт оцінює», «суб'єкт виводить висновки». Якість суб'єкта визначалася його передусім інтелектуальними кондиціями і раціоцентричними методологічними процедурами пізнання і рефлексії. Сучасна ситуація у культурі і в світі загалом актуалізує такий гносеологічний ракурс, де неможливо обійтись без герменевтичної, феноменологічної, шизоаналітичної або семіотичної перспективи і наявності

відповідних компетенцій у дослідника. Сучасна гуманітаристика дедалі частіше визнає роль інтуїтивного, тілесного, афективного у процесі пізнання, що дозволяє осмислити культурологічну експертизу як цілісну практику з потужним екзистенційним і прогностичним потенціалом. Особистість експерта відіграє ключову роль. Йдеться не лише про професійні навички, а й про етичні установки, інтуїтивно-прогностичну здатність, екзистенційну відповідальність. Саме особистість аналітика – інтегратора знань і смислів – формує унікальний погляд на предмет дослідження, а отже і нову форму знання. У сучасних умовах експерт виступає не арбітром істини, а аналітиком турбулентності, а культурологічна експертиза презентує методологічний перехід від оцінки до інтерпретації.

Більше того, сучасний культуролог віталізує новий горизонт не просто експертного знання, не просто фіксує зміни, а стає учасником процесу сенсотворення. Він діє у полі, де зміни – не виняток, а норма. Відтак експертиза перетворюється на аналітичний акт у моменті, діалог зі світом, який ще не має форми, але вже існує як потенція. Не менш актуальним виявляється ще один аспект цієї тематики. Уміння культуролога презентувати об'єкт експертизи в нових форматах – онлайн-презентаціях, цифрових реконструкціях, віртуальних турах – є частиною нової грамотності. Діджиталізація відкриває шлях не тільки до ширшої популяризації культурного спадку, а й до впливу на культурну політику і стратегії формування громадянської свідомості.

Отож, у сучасних умовах культурологічна експертиза і культурна аналітика, передусім, презентують контекстуальну та інтертекстуальну позицію стосовно процесу пізнання та об'єкта вивчення. Вона покликана не уніфікувати та узагальнювати у типові і стандартизовані кваліфікаційні форми, а множити інтерпретації, бути динамічною, мінливою, пластичною і трансфігуративною. Її роль полягає в описі та аргументуванні ймовірного поля, а не у формуванні і фіксації безапеляційних і категоричних нормативів і приписів. Власне, така аналітично-експертна діяльність (творчість) покликана досліджувати складність, стохастичність, плюралізм смислів, а не претендувати на остаточне і фіналізоване знання. Це картографія розщеплених смислів,

аналіз латентних процесів, робота з культурною «периферією» (Deleuze & Guattari, 1980).

У контексті конкретних реалій України можна стверджувати, що, на жаль, український культурний простір залишається фрагментованим, недостатньо систематизованим, досі позбавленим універсальних класифікацій та відкритим до інноваційних підходів. Його потенціал значною мірою не інтегровано до європейського або глобального дискурсу. Це створює унікальну можливість для формування нових методологічних горизонтів, позбавлених заідеологізованих стереотипів чи політичної заангажованості.

В умовах війни та постійної соціальної турбулентності в Україні культурологічна експертиза набула нової функціональності. Вона трансформується у форму гуманітарного захисту, де йдеться не лише про оцінку культурних практик, а й про збереження національної ідентичності, локальної пам'яті, об'єктів матеріальної й нематеріальної спадщини. Новітні формати культурної аналітики включають створення цифрових архівів, мапування культурної спадщини, краудсорсингові ініціативи щодо фіксації зниклих чи зруйнованих пам'яток. Такі проєкти, як «Мапа культурної втрати» або цифрові реконструкції історичних центрів, свідчать про зсув парадигми: експертиза більше не є відокремленою академічною процедурою – вона вкорінена в соціальну взаємодію та кризовий менеджмент.

Аналітика культури в сучасній Україні фокусується на перехідних станах: травматичній пам'яті, дискурсі деокупації, символічній репрезентації втрат. У цих умовах фахівець з культурної аналітики виконує роль медіатора між наративами минулого та проєкціями майбутнього, а експертиза стає інструментом стратегічного бачення. Культурологічна експертиза в Україні сьогодні – це не лише про культуру як об'єкт, а про культуру як механізм відновлення, спротиву, солідарності.

Культурологічна експертиза поки що не має сталих інституційних каналів для впровадження своїх рішень у сферу культурної політики, креативної економіки, менеджменту або консалтингу. Відсутність підприємницьких моделей і маркетингових стратегій обмежує її соціальну дієвість.

Висновки. Культурологічна експертиза – це не лише інструмент упорядкування, а засіб орієнтації в нестабільності. Вона мислиться як

фрагментарна, мобільна, динамічна, нелінійна й неієрархічна. Культурологічна експертиза в сучасних умовах – це не лише форма регулювання чи впорядкування, а й засіб орієнтації у нестабільності. Її методологія повинна бути гнучкою, відкритою до неочевидного й неканонізованого. Вона мислиться як діяльність, що відображає стохастичність культури і продукує нові горизонти інтерпретації.

Культурологічна експертиза є новим типом пізнавальної та соціальної діяльності, що долає межі академічного знання. Її методологічна гнучкість, мультисенсорність, інтерпретативна чутливість дозволяють працювати з фрагментарною і динамічною культурною реальністю. Культурна аналітика XXI століття – це перехідна логіка, що поєднує спостереження, інтерпретацію, афект, критичне мислення та інтуїцію. Експерт більше не є носієм універсальної істини, а учасник гри інтерпретацій, діяч у полі складності та відкритих значень.

Постать експерта презентується як трансдисциплінарний інтерпретатор, творець альтернативного знання і нових моделей культурної дії. У ситуації ризику, симуляції та турбулентності експерт не є носієм універсальної істини. Він діє в полі множинності, у просторі тимчасових констеляцій, де смисл не дано наперед, а формується в діалозі з майбутнім. У часи, коли культура стала полем ризику і симуляції, культурологічна аналітика може запропонувати не фіксовані відповіді, а світоглядну чутливість до множинності. У цьому полягає її перспективність і практична значимість у добу складності.

Аналітично-експертна практика в Україні передбачає не лише теоретико-методологічну концептуалізацію культурологічних проблем, вона стає важливим чинником культурної політики, стратегічного проєктування, екзистенційного простору становлення, ідентифікації, усвідомлення багатьох критичних зон української реальності, як минулого, так і майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белоусов О. С. Концепція «суспільства ризику» в контексті аналізу сучасного глобального соціуму. *Науковий журнал «Політикус»*. 2016. Випуск 3. С. 32–36.
2. Baudrillard J. *Simulacres et simulation*. Paris : Galilée, 1981.
3. Bauman Z. *Liquid Modernity*. Cambridge : Polity Press, 2000.
4. Бауман З. *Текуча сучасність* / пер. з англ. В. Рак. Київ : Критика, 2004.
5. Beck U. *Risk Society: Towards a New Modernity*. London : Sage, 1992.
6. Deleuze G., & Guattar, F. (1980). *Mille plateaux*. Paris : Minuit, 1080.
7. Foucault M. *Les mots et les choses*. Paris : Gallimard, 1966.
8. Giddens A. *Modernity and Self-Identity*. Cambridge : Polity Press, 1966.
9. Lyotard J.-F. *La Condition postmoderne: rapport sur le savoir*, Minuit, 1979.
10. Luhmann N. *Risk: A Sociological Theory*. New York : de Gruyter, 1993.
11. Prigogine I., & Stengers, I. *Order out of Chaos: Man's New Dialogue with Nature*. New York : Bantam, 1984.
12. Florida R. *The Rise of the Creative Class*. New York : Basic Books, 2002.
13. Florida R. *The New Urban Crisis*. New York : Basic Books, 2015.

REFERENCES:

1. Belousov, O. S. (2016). Kontseptsiiia "suspilstva ryzyku" v konteksti analizu suchasnoho hlobalnoho sotsiumu [The Concept of the 'Risk Society' in the Context of Analyzing the Contemporary Global Society]. *Politykus*, (3), 32–36 [in Ukrainian].
2. Baudrillard, J. (1981). *Simulacres et simulation*. Paris : Galilée.
3. Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*. Cambridge : Polity Press.
4. Bauman, Z. (2004). *Tekucha suchasnist* (V. Rak, Trans.). Kyiv : Krytyka.
5. Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. London : Sage.
6. Deleuze, G., & Guattari, F. (1980). *Mille plateaux*. Paris : Minuit.
7. Foucault, M. (1966). *Les mots et les choses*. Paris : Gallimard.
8. Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity*. Cambridge : Polity Press.
9. Lyotard J.-F. (1979). *La Condition postmoderne: rapport sur le savoir*, Minuit.
10. Luhmann, N. (1993). *Risk: A Sociological Theory*. New York : de Gruyter.
11. Prigogine, I., & Stengers, I. (1984). *Order out of Chaos: Man's New Dialogue with Nature*. New York : Bantam.
12. Florida, R. (2002). *The Rise of the Creative Class*. New York : Basic Books.
13. Florida, R. (2015). *The New Urban Crisis*. New York : Basic Books.